

Kristi Klaas
Keskkonnaministeerium

Teie 23.07.2021 nr 2-5/21-01617

Meie 15.09.2021 nr 1.9-11/1489-1

Maaeluministeeriumi ettepanekud Eesti seisukohtadeks Euroopa Komisjoni LULUCFi määruse kohta¹

Austatud proua Klaas

Vastavalt Riigikantselei resolutsioonile nr 2-5/21-01617 esitab Maaeluministeerium ettepanekud Eesti seisukohtadeks Euroopa Komisjoni LULUCFi määruse kohta. Palume Keskkonnaministeeriumil arvestada ELi koordineerimisnõukogu ja Vabariigi Valitsuse istungile esitatavas seletuskirjas järgmiste vastuskirjas toodud seisukohtadega.

- 1. Peame oluliseks täiendavaid pingutusi, et saavutada Euroopa Liidus 2050. aastaks süsinikuneutraalsus, kuid liikmesriikidele seatud eesmärgid peavad olema realistlikud, arvestades maakasutusest ja metsade vanuselisest jaotusest tulenevaid riiklikke eripärasid ning võimaldama piisavalt paindlikkust. Liikmesriigile seatud kohustused ei tohi kaasa tuua suuri maakasutuse muutusi, millega võivad kaasneda negatiivsed mõjud, näiteks ääremaastumine, põllumajandusmaa kontsentreerumine, toidutootmiseks kasutatava maa vähenemine ja teatud ökosüsteemide kadumine. Samuti peab arvestama, et lisameetmete maksimaalne potentsiaal ja positiivne mõju süsiniku sidumise suurendamiseks võib avalduda pikema aja jooksul. Vaheeesmärkide saavutamise hindamisel tuleb hinnata meetmete mõju 2050. aastaks süsinikuneutraalsuse saavutamisel. Siseriiklike eelarveliste vahendite jagamisel on samuti oluline roll LULUCFi eesmärkide saavutamisel.**

Selgitus: Euroopa Komisjoni muudatusettepanekuga on Eestile seatud ambitsioonikas eesmärk, mille täitmiseks on vaja rakendada lisameetmeid, mis võivad tingida ka suurema maakasutuse muutuse. Peame oluliseks, et eesmärgi seadmisel oleks arvestatud reaalseid võimalusi seda täita. Põllumajanduse ja kalanduse arengukava aastani 2030 näeb ette kasutuses oleva põllumajandusmaa pindala säilimise või minimaalse suurenemise. Täiendavate meetmete rakendamisel, mis toovad kaasa maakasutuse muutuse, tuleb arvestada arengukavades juba kokku lepitud suundadega.

---

¹ Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse määrusi (EL) 2018/841 seoses reguleerimisalaga, lihtsustatakse vastavuseeskirju, määratakse kindlaks liikmesriikide eesmärgid aastaks 2030 ja kohustatakse aastaks 2035 kollektiivselt saavutama kliimaneeutraalsus maakasutus-, metsandus- ja põllumajandussektoris; ning millega muudetakse määrust (EL) 2018/1999 seire, aruandluse, edusammude jälgimise ja ülevaatamise parandamise osas, COM(2021) 554.

Süsiniku sidumise suurendamisel ei tohi meetmed avaldada negatiivset mõju keskkonnale, eelkõige elurikkusele, sotsiaalsetele või majanduslikele eesmärkidele. Põllumajanduses on oluline roll rohumaaadel, mis on süsinikku siduvad. Nii püsirohumaad kui ka looduslikud rohumaad on ühtlasi olulised loomade ekstensiivseks karjatamiseks ja rohusööda tootmiseks. Loomakasvatuse sektori jaoks on oluline säilitada selliste maade, sh riigilt renditavate maade põllumajanduslik kasutusvõimalus. Turvasmuldade viimine rohumaa alla on kliimaeesmärke silmas pidades suure potentsiaaliga. Samas ei saa alahinnata sotsiaalmajanduslikku mõju põllumajandustootjale. Oleme soodustanud turvasmuldade rohumaa alla viimist maaelu arengukava (MAK-i) vahenditest ja soovime seda jätkata ka uue ÜPP vahenditest. Samas tegevapõllumajandustootja, kelle maaressurss on piiratud, suhtub tegevusse suure tõenäosusega umbusuga, sest sellega võib kaasneda tema sissetulekute vähenemine.

Enne süsiniku sidumise suurendamise meetmete rakendamist tuleb Keskkonnaministeeriumi eestvedamisel läbi viia täiendavad uuringud sobivate alade leidmiseks. Uuringute läbiviimisel on oluline kaardistada, milline on lisameetmete mõju selliste alade maakasutuse muutusele ning sellega kaasnev keskkonna- ja sotsiaalmajanduslik mõju. Sealjuures tuleb vältida liigirikaste rohumaaade, viljakate põllumuldade või karjatamiseks kasutatavate püsirohumaaade metsastamist või toidutootmiseks kasutamisest väljalangemist. Põllumajandussektoris on vähe täiendavaid leevendusmeetmeid, mis aitavad süsiniku sidumist suurendada ja võimalike meetmete mõju on suure määramatusega. Meetmed, millel on positiivne mõju, eeldavad järjepidevate heade praktikate rakendamist, teadlikkuse kasvu ja riigipoolset ergutamist. Samuti peab arvestama, et meetmete positiivne mõju võib avalduda hiljem kui 2030. aastaks. Nende meetmete mõju, mis aitavad püsida 2050. aastaks kliimanetraalsuse saavutamise trajektooriga, tuleb vahe-eesmärkide hindamisel arvesse võtta.

Leiame, et lisaks ÜPP-le peab säilima võimalus toetada LULUCFi põllumaa ja rohumaa kategooriates kliimamuutuste leevendamise eesmärkide täitmist muude ELi fondide ja riigisisese eelarve kaudu.

- 2. Peame oluliseks, et põllumajanduse, metsanduse ja muu maakasutuse (AFOLU²) sektori moodustamisel ja 2035. aasta riikliku eesmärgi seadmisel arvestataks riikide lähtekohtade, riiklike eripärade ja riikide võimalustega sidumist suurendada või heidet vähendada. Samuti tuleb arvestada sotsiaalmajanduslike mõjudega, tehtud edusammude, investeringute ja keskkonnapraktikate valikuga ning asjakohaste tehnoloogiate kättesaadavusega. Sihttasemed ei tohi negatiivselt mõjutada toidujulgeolekut ja muude keskkonnaeesmärkide täitmist, sh elurikkuse säilitamist.**

Selgitus: Euroopa Komisjoni ettepanek on laiendada alates 2031. aastast määruse reguleerimisala põllumajandussektori muude kui CO₂ heitkogustega, hõlmates seeläbi kogu maakasutussektori ühe kliimapoliitika raamistiku instrumendiga ning määrata kindlaks liidu 2035. aasta maakasutussektori kliimanetraalsuse eesmärk. Uue ühise sektori kliimanetraalsuse saavutamiseks tuleks komisjonil teha 2025. aastaks ettepanekud riiklike panuste määramiseks. Peame oluliseks, et riiklike panuste määramisel arvestataks riiklike eripärade ja võimalustega sidumist suurendada või heidet vähendada. Üksnes 25% Eesti pindalal tegeletakse põllumajandusega ning Eestis on põllumajandusmaa majandamine oluliselt ekstensiivsem võrreldes teiste EL-i riikidega. Eesti põllumajanduse kasvuhoonegaaside heited moodustavad EL põllumajanduse KHG heitest marginaalse osa – 0,35 %.

---

² Agriculture, Forestry and Other Land Use

Euroopa tasandil on metsastamine ühe võimalusena oluline, kuid arvesse tuleb võtta, et metsarikastes riikides on elurikkuse seisukohast oluline ka muu maakasutus. Mitmekesine maastik pakub rohkem ökosüsteemiteenuseid ning just avamaastik, sh põllumajandusmaa seda mitmekesisust metsarikastes riikides metsade vahele loob. Ka põllumajandusmaa ise paljude liikide elupaigana peab võimaldama ekstensiivistamist ja mitmekesisust ning pikaajalistel rohumaaadel ja poollooduslikel kooslustel on oluline roll mulla süsinikusisalduse säilitamisel. Arvestades siinjuures veel põllumajandusmaa toidutootmise põhieesmärki, on Eestis keeruline leida metsastamiseks sobivat maad. Leiame, et metsarikastes riikides on oluline säilitada olemasolevaid metsavarusid, tagades sellega süsiniku sidumise metsades, metsamullas ja puittoodetes.

Looduslike rohumaaade hulgas võivad olla kõrge bioloogilise väärtusega rohumaad, mille säilitamine on tähtis avamaastike liigirikkuse säilitamiseks, mis on olulised rohekoridoride tugialadena ja aitavad vältida maastike ja elupaikade killustumist ning seeläbi liikide väljasuremist. Looduslikel rohumaaadel on puhveraladena oluline roll ka kliimamuutustega kohanemises. Kliimaeesmärkide saavutamisel peame silmas pidama ka teisi keskkonnakaitse eesmärke, sh bioloogilise mitmekesisuse säilitamist. Enne looduslike rohumaaade metsastamist on vaja läbi viia nende inventuur, et selgitada välja alad, mida on vajalik hoida looduslike ilmega rohumaadena elurikkuse säilitamise eesmärkide täitmiseks. Samuti tuleb enne avatud alade lõplikku metsastamist kaaluda Eestis veel vähe kasutatud põllumajandustootmise vormi agrometsandust. ÜPP strateegiakava 2021-2027 kaudu soovime edaspidi toetada väärtuslike püsirohumaaade hoidmist ja majandamist. Ka nende puhul on selliste alade eelnev väljaselgitamine järgmine samm, sest tegemist võib olla ka rohumaadega, mis ei ole veel põllumajandusmaana PRIA registris ja/või mis ei paikne Natura 2000 või muudel kaitsealadel.

Eestis on ELi riikidega võrreldes madal loomkoormus ning madal taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine. See võimaldab leevendada kliimamuutusi ning ei kahjusta oluliselt sektori konkurentsivõimet. Eesti on ELi riikide lõikes põllumajandussektoris 1990. aastaga võrreldes suurimate KHG heite vähendajate hulgas, kuid 2005. aastaga võrreldes on heide mõnevõrra suurenenud. Heite suurenemine on tingitud tootmise taastumisest pärast ELiga liitumist. Leiame, et sihttasemed ei tohi negatiivselt mõjutada toidujulgeolekut ning ajaloolisi heitkoguste kõikumisi on vaja kohustuste ja eesmärkide seadmisel arvestada.

Samuti ei saa unustada, et põllumajandusel on peale kliimaeesmärkide ka majanduspoliitilised (toiduga kindlustamine, tootlikkuse kasvatamine), sotsiaalpoliitilised (tootjatele sissetuleku tagamine, maapiirkondades elanikkonna majandustegevuse säilimine, ääremaastumise vältimine ning tasakaalustatud regionaalne areng) ja keskkonnakaitse eesmärgid (vee- ja mullakaitse, elurikkuse säilitamine) ning julgeolekupoliitiline dimensioon, mis avaldub näiteks nii piirialadel asustuse säilitamises, toiduga varustatuse tagamises kui ka sotsiaalpoliitilise stabiilsuse säilitamises. Tuleb leida toimiv tasakaal tootmise vajaduste ja võimaluste vahel, rakendades meetmeid, mis soodustavad kliimamuutuste leevendamist ja nende mõjuga kohanemist, kuid samal ajal ei pärsi põllumajandus- ja toidutööstuste konkurentsivõimet ega kahjusta toidujulgeolekut, sealjuures tuleb vältida viljakate põllumuldade või karjatamiseks kasutatavate püsirohumaaade metsastamist või toidutootmiseks kasutamist väljalangemist.

- 3. Peame oluliseks kasvuhoonegaaside inventuuri andmete järjepidevat parandamist, et maakasutust ja selle muutust, sh põllumulla süsiniku sidumise potentsiaali võimalikult täpselt arvesse võtta.**

Selgitus: LULUCF uuringus³ tuuakse välja, et haritavatel turvasmuldadel põllumaa viimisel püsirohumaaks vähenevad KHG heitkogused. Lisaks on toodud välja mitmed põllumajanduspraktikad, millel on positiivne mõju mulla süsinikuvaru suurenemisele, kuid mida ei ole täna võimalik kasvuhoonegaaside heite inventuuris arvestada. Samuti on pikaajalistel rohumaa ja poollooduslikel kooslustel oluline roll mulla süsinikusisalduse säilitamisel.

Kliimaeesmärkide täitmiseks tuleb toetada säästlikku maakasutust, turvasmuldadega põllumajandusmaade jätkuvat viimist püsirohumaale alla ning seal asjakohastel juhtudel veerežiimi looduslikkuse taastamist või veetaseme kontrollitud tõstmist.

Peame oluliseks leppida Euroopa Liidu tasemel kokku süsinikdioksiidi ja teiste kasvuhoonegaaside täiendavates arvestuspõhimõtetes nii, et see toetaks jätkusuutlikku tootlikkuse suurendamist maakasutuses. Oluline on jätkata selliste tootmisviisidega, millega on võimalik tagada toidujulgeolekut, jätkata ökosüsteemiteenuste pakkumist, ära hoida muldade degradeerumist ja suurendada süsiniku sidumist.

Aastaks 2030 ambitsiooni suurendamine eeldab paindlikkust süsiniku sidumise arvestuspõhimõtetes. Siiski tuleb arvestada, et riigispetsiifiliste heitekoefitsientide väljatöötamine eeldab põhjalikke uuringuid, mis on ajamahukad ja kulukad võrreldes muudatusettepanekus toodud eesmärkide saavutamise ajaga. Sellest hoolimata tuleb Keskkonnaministeeriumi eestvedamisel senisest aktiivsemalt jätkata riigispetsiifiliste heitekoefitsientide väljatöötamist.

Märkimisväärne osa ELi ja riigisisestest vahenditest kasutatakse kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamiseks. Erinevate poliitikate ühtsuse ja läbipaistvuse huvides on oluline, et arvestuspõhimõtete täpsustamine liikmesriigi tasemel võimaldab nende poliitikate mõju võimalikult täpselt KHG inventuuris kajastada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Põllumajandus- ja maaelupoliitika asekancler

Sandra Salom

625 6145 sandra.salom@agri.ee

Reena Osolin

625 6287 reena.osolin@agri.ee

Teve Kink

625 6219 teve.kink@agri.ee